

duhovnike po Slovenskem s tem pridobiti za šolstvo, da bo po terdovratnejših, kateri se za naše šolstvo nočejo ogreti, hrabro mahal. To bo gotovo pomagalo! — Porok tega nam je vrednik sam. Ko že od tega lista govorim, naj tudi povem, da mi list sicer dopada, a naši velemožje so ga obsodili, ker je pisan v tem neumnem paverskem jeziku, in zato ga tudi jaz obsojujem. — Ako hočem liberalnost in močnodušnost zaje-mati, to raje storim pri živem studentu, a ne še pri motni mlaki, kjer so že slovenski merčesi notri. — Sicer sem pa čisto té misli, da duhovnika potrebujemo le tam, kjer je treba kaj storiti, kaj pomagati; a v javnem življenji, pri javnih zborih naj pa molči; kdo izmed naprednih učiteljev bo poslušal njegove neslanosti! pred nevednim svetom in malo za štafažo tam ga že rabimo.

Modrost vseh modrosti pa je: plašči po vetru sukati; tako delam posebno z narodnostjo; ta stvar je že tako postala bolj duhovska, in ni za nas. — Dokler so bili duhovniki naši predniki, res da smo včasih v surkah hodili; a sedaj je pa frak v šegi. Duhovniki naj sami gledajo, kako bodo shajali s svojo paversko špraho; a novošegni učitelj ni več tak bedak, da bi zarad slovenskih muh svojo prihodnjost stavil v nevarnost. Hm, narodnost, imé za sanjače in nepraktične ljudi. Narod, to sem jaz! Pa je! to sem jo zadel!“

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalovrednega slišiš, koristnega skušiš, zapisi! — Po tej poti otmeh marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovcu latinaki: „*Littera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Nastopljeno novo leto 1873 l. je za Avstrijo v mnogem oziru posebne važnosti. Šest sto dolgih let poteklo je namreč v morje vékov, odkar je bilo visoko-slavni rodbini habsburški izročeno po milosti Večnega Vladarja žezlo avstrijsko. Pač častno torej spominsko leto tako za preuzvišeni dom svitlega Vladarja, kakor tudi za vse narode obširne naše carevine. Obhajala pa se bo poleg tega to leto tudi pet in dvajsetletnica vladarstvenega nastopa Njih Veličanstva svitlega cesarja Franca Jožefa I., tedaj zopet druga spomina vredna doba. Šest sto let je redko redko kdaj ktera rodbina kakemu posestvu gospodar; pa tudi vladati 25 let obširno državo, in to pod raznimi okoliščinami in o silno viharnih časih tudi to kratkomalo ni lahka reč. Reči moramo toraj, da misel, osnovati ravno za to leto na Dunaji veliko svétno razstavo, bila je res misel pomemljiva, visoka, vse hvale vredna. Ravno omenjeni dve dogodbi zaslužite namreč vredno obhajani, ter z odličnim spominkom za sedanje rodove

in njihove pozne naslednike zaznamovani biti. Skoraj da si Dunaj v to ni zamogel boljšega domisliti, kot skazati se z vesoljno izložbo, pri kateri bo zastopan tako rekoč ves znani zemeljski krog po raznovrstnih in neštivilnih delih človeškega bistrumja, mati narava pa po prečudnih svojih delih in plodih. Ob enem s tem pa bo ponudena tudi posebna prilika, sniditi se odličnim možem vse zemlje, zlasti pa še vsim rodovom obširne Avstrije, ter spoznati se po licu, po svojih opravah, šegah, običajih.

Od strani stališča učiteljskega pogledana zasluži velika svetna razstava imenovana biti velika šola, v katero so k uku poklicani vsi rodovi zemlje. Izreka: „Izgledi vlečejo“, pač ne bo spodbijal nobeni pedagog, naj manj pa še taisti ne, katerim bo sreča in prilika, pogledati si to leto Dunaj in njegovo slovečo razstavo. Tam bo pazljivi obiskovalec lahko videl neštivilna dela, ki ga bodo zavzemala s sterme-njem in občudovanjem, soznanil se z izdelki in umotvori človeških rok, ki ga bodo budile k posnemanju, ali vsaj vcepili mu v spomin nepozabljive vtise za celi čas življenja.

L. 1864. bila je v Zagrebu „izložba dalm. hrvat. slavonska“. Tudi pisavec teh verstic jo je obiskati priliko imel. Našim izhodno-slavenskim bratom se sicer od neke strani ne pusti rado veljati, da bi oni, bratje naši namreč, kaj velikega vedeli in znali. Ali omenjena razstava je vsakemu, ki ljubi poštenje, pravico in resnico, dala priliko, prepričati se, da je vseh naših bratov, ki se obilno trudijo po napredku, resnično sijajen in občudovanja vreden. Govoriti bolj natančno o tej razstavi vendar ni moj namen; pač pa hočem povedati nekaj družega hvalevrednega, kar sem o taisti priliki videl v Zagrebu. Ko sem se namreč radovedno sprehajal po dvorinah izložbe in pregledoval ter občudoval razne razstavljene predmete, priversti se naenkrat velika truma snažno opravljenih otrok obojega spola in raznovrstne starosti, nadzorovana od mladega gospodiča, ki je vodil mladino od predmeta do predmeta, od sobe do sobe, ter jej razkazoval in tolmačil razložene reči. Na moje radovedno vprašanje zvem, da je to mladina neke šole blizo 2 uri od Zagreba, ki je prišla s svojim g. učiteljem razstavo ogledovat. Kaj zelo prijetno, pa tudi zelo koristno se mi je to vidilo. In tako obiskovanje razstave sledilo je baje dan na dan, ter jo je, če se še prav spominjam, na ta način mladina vse obširne zagrebške okolice ogledala.

Glejte, dragi gg. sobratje učitelji, kako lepi izgled nam stavi ta priprosta slika pred oči! Mladine na Dunaj sicer ne moremo in tudi ne vterpemo voditi, ker niso okoliščine na nobeno stran po tem. Komur je pa le koliokaj moč, in ako bi si tudi celo leto pri tej ali uni potrebni reči občutno pritergoval, naj to z veseljem stori, da si prihrani kaj soldov, ter obiskati more v jeseni ono ogromno dunajsko šolo, v kateri se bo priliko imel učiti za ves čas življenja.

Ker pa je Dunaj velikansko mesto, tako rekoč sestavljeno in združeno iz mnogih posamesnih v eno ogromno skupino, treba je tudi ondi ptujcu kažipota, ki mu je voditelj, ter ga na to ali uno znamenitost opominja in pozornega dela. Na Dunaji je namreč toliko lepih stvari, da človek lahko marsikaj občudovanja vrednega prezré, ako nima kekega prijatelja ali znanca, da mu to ali uno pokaže. O času gospodarstvenega kurza na Dunaji l. 1869. sem vse proste trenutke porabil v to, ogledati sprelepo stolno mesto in njegovo okolico v toliki meri, kolikor se je le zamoglo. Želel sem že poprej pisati kaj o teh znanstvenostih, kar pa zaradi pomajkanja časa nikakor nisem mogel. Potruditi se hočem v nadaljnjih sestavkih posneti nekoliko čertic iz mojega dnevnika, ter že zdaj opomniti na nekatere znamenitosti one naše gg. učitelje, katerim bo sreča, da viditi mogli bodo Dunaj. In v to pomozi Bog!

(Dalje sledi.)

Društva.

Slovensko učiteljsko društvo imelo je 28. dec. preteč. l. svoj drugi shodni večer, kjer so bile na versti podučne in zabavne stvari, in sicer: Ogovor, 2 deklamaciji, astrologija*), nov vladar v Evropi (kratkočasnica), pomanjkanje učiteljev, „Klatež“ (kratkočasnica), petje. — Letnino so plačali gg.: Matej Germ 2 gld., Gregor Arko 2 gld., Janez Borštnik 1 gld., Pavl Borštnik 3 gld., Fr. Schönbrun 1 gld., Fr. Lunder 1 gld., Anton Jeršinovec 1. gld., Janez Tuma 1 gld., Fr. Cerar 1 gld., Jan. Brezic 1 gld., Jos. Levičnik 1 gld.

„Učiteljskega Koledarja“ letos ne bo, in sicer zato, ker so meseca nov. in dec. preteč. l. imeli vsi tiskarji v Ljubljani toliko opraviti, da nam ga nihče ni mogel natisniti. Ako pa koledar po novem letu na svetlo pride, je že prestar, in se ne spečá; to nas uči skušnja o prejšnjem koledarji. Namesto koledarja pa bode slov. uč. društvo (kar bode še bolje in bolj primerno) na svetlo dalo imenik slovenskih učiteljev na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem. Vse gg. poročevalce, ktere smo prosili gradiya, prosimo, da naj bi nam ga poslali vsaj do konec meseca svečana. Udje slov. uč. društva dobili bodo tedaj namesti „Uč. koledarja“ imenik slovenskih učiteljev, kateri jim bode gotovo dobro služil!

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem pobira letnino že za tekoče leto. Kdor še ni plačal, ga vljudno prosimo, da bi ne odlašal dolgo, ker škoda bi zadela le njega ali njegovo zapuščeno deržino. G. J. P. iz Dola: Poravnano! — G. Jan. Lukan iz Koprivnika je poslal za l. 1871. 1 gld. in za l. 1872. 6 gld. G. Janez Brezic iz Leskovca je plačal za l. 1873. 6 gld., g. Jan. Borštnik iz Šmarja tudi 6 gld.

*) O „astrologiji“, kakor jo ima današnji list, govoril je g. Č.